

Kansalaiset yhteiskunnallisina toimijoina

- näkökulmia Miina Sillanpään aikaan, tasa-arvoon ja tulevaisuuteen

Järjestäjät: Miina Sillanpään Seura ja Sosialidemokraattiset Naiset

Aika: 16.11.2021 kello 13.00–15.00

Paikka: Paasitorni, Tarja Halonen Sali, Paasivuorenkatu 5 A, 00530 Helsinki

Kansalaiset yhteiskunnallisina toimijoina -seminaari järjestettiin 16.11.2021 Paasitornissa. Tilaisuuden avasi Miina Sillanpään Seuran varapuheenjohtaja Eija Sorvari.

Avauspuheenvuoron piti eurooppaministeri ja Sosialidemokraattisten Naisten **puheenjohtaja Tytti Tuppurainen**. Hän peräänkuulutti puheessaan Miinan perinnön merkitystä nykypäivänä: kansalaisyhteiskunnan on oltava avoin kaikille – sukupuolesta ja taustasta huolimatta.

Ministerin mukaan meillä on monta hyvää esimerkkiä naisten nousuista yhteiskunnallisille johtopaikoille sekä Suomessa että Euroopan Unionissa. Silti myös konservatismi nousee: sosiaalisessa mediassa, mutta myös politiikassa kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Edelleen haastetaan ja hyökätään ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja erilaisten ihmisten itsemääräämisoikeuksia vastaan. Miinan perinnön jatkajia tarvitaan.

Ministeri Tuppurainen muistutti, että kansalaisyhteiskunnan kuuluu olla moninainen ja moniääninen. Keskustelua tarvitaan, ja lopulta olemme aina vahvempia yhdessä. Yhteiskunta, jossa kaikki voivat kokea olevansa mukana, on myös turvallisempi yhteiskunta.

Ministeri päätti puheensa kohottaviin sanoihin: ”Eläköön kansalaisvaikuttaminen! Eläköön demokratia! Eläköön Miina Sillanpään henki!”

Seuraavan puheenvuoron piti myöhemmin tilaisuudessa Miina Sillanpää -tunnustuksella palkittu historioitsija, professori **Maria Lähteenmäki**. Lähteenmäen aiheena oli naistoimijuus suomalaisen politiikanteon käytännöissä.

Lähteenmäen mukaan keskeistä on tarkastella sitä, millainen on naisten kelpoisuus poliittisella toimintakentällä.

Kysymys kelpoisuudesta on 100-vuoden historian ajan ollut tärkeä. Edelleen tänä päivänä iltapäivälehdet kohisevat siitä, mikä on naispoliitikolle sopivaa. Se, että naiseen kiinnitetään erilaista huomioita kuin miespoliitikkoihin, ei ole millään tavalla uusi ilmiö. 1900-luvun alussa työläisnaisten

tavoitteiden ja vaikuttamismahdollisuuksien välillä oli suuri kuilu. Vähitellen kuilua kurottiin umpeen: ensin unelmien, sitten agitaattoreiden ja erityisesti arjen kokemusasiantuntijuuden kautta ja lopulta laajan koulutuksen avulla 60–70-luvun todelliseen sosiaaliseen nousuun. Tuolloin naiset pääsivät vihdoinkin laajemmin toteuttamaan rooliaan politiikan ja tieteen piirissä. Nyt naisia on erilaisina poliitikkoina: ”yleispoliitikkoina, teemapoliitikkoina, rivipoliitikkoina ja epäpoliitikkoina.”

Naisten rintama on kuitenkin aiempaan verrattuna hajaantunut. Edelleen on tarpeellista pysyä hereillä reagoimaan ajassa vaadittaviin ilmiöihin. (Voit lukea koko Lähteenmäen puheen Miina Sillanpään sivuilta.)

Kolmannen puheenvuoron piti presidentti **Tarja Halonen**. Presidentti puhui kansalaisjärjestöistä yhteiskunnallisen osallistumisen ja vaikuttamisen kanavina.

Keskeinen viesti oli, että kansalaisjärjestöt ovat merkittäviä nyt ja jatkossa esimerkiksi kahdella tapaa. Järjestöt luovat presidentin mukaan pohjan poliittiselle ilmapiirille nostamalla asioista liikehdintää jo vuosia ennen kuin asiat nousevat virallisesti eduskuntaan ja päätöksenteon areenoille. Rooli korostuu erityisesti vaalien aikaan kampanjoinnissa. Presidentin mukaan kansalaisjärjestöillä on lisäksi vahva rooli erityisesti kansainvälisessä yhteistyössä, esimerkiksi YK:ssa ja globaalissa solidaarisuustyössä.

Toisaalta kansalaisjärjestöillä on presidentin mukaan vahva rooli myös horisontaalisesti suhteessa toisiinsa. Yhden asian liikkeitä muodostavat usein yhteistyöjoukkoja toistensa kanssa. Näillä horisontaalisilla verkostoilla on voimaa esimerkiksi kestävän kehityksen teemoissa, joissa edelleen riittää tutkittavaa ja tehtävää.

Erytyisesti naiskysymys ja sosiaalinen hyvinvointi muodostavat taloudellisen ja ekologisen kestävyuden kanssa tiiviin kolmion: ilman kaikkien osa-alueiden kehittämistä horisontaalisesti ei kyetä ylettämään kestävän kehityksen tavoitteisiin. Tätä järjestöt voivat edistää yhteistyöllä. Perinteisesti naisten esillä pitämää hyvinvoinnin näkökulmaa tarvitaan.

Presidentti päätti puheensa kannustavaan ajatukseen. Hänen tulkintansa on, että olemme siirtymässä jälleen yksilökeskeisyydestä yhteisöllisen vaikuttamisen maailmaan. Erityisen hienona esimerkkinä on koronapandemian hoito: yhteisön hyvinvointia korostavat, naisjohtoiset maat näyttävät selviytyneen pandemian hoidossa verrokkimaitaan paremmin.

Viimeisen puheenvuoron esitti Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssin puheenjohtaja, Helsingin kaupungin hallituksen jäsen ja kaupunginvaltuutettu **Elisa Gebhard**. Hän puhui kansalaisyhteiskunnan ja sosiaalisen median suhteesta.

Vaikka sosiaaliseen mediaan liittyy paljon uhkia, on sosiaalinen media myös Gebhardin mukaan maailmaa hyvällä tavalla muuttava voima. Esimerkiksi hän nosti kansainväliset #metoo ja #blacklivesmatter -someliikkeet. Liikkeet ovat hyvä esimerkki sosiaalisen median aktivismista, joka

antaa äänen heille, joilla ei normaalisti ole valtaa tai kykyä saada ääntään kuuluville. Näin asioita voidaan muuttaa.

Gebhardin mukaan sosiaalisen median vihapuheen suhteen pitää olla tarkkana – väärinkäytöksiä ja törkyä ei tarvitse sietää. Silti on erotettava, mikä on luonnollista vallankäytön arvostelua ja vuoropuhelua ja mikä vihapuhetta. Some on hyvä kanava päästä puheisiin päätöksentekijän kanssa: somen nurkkapöydissä voi jurnuttaa päätöksistä. Tätä palautetta tarvitaan.

Vihapuhe on sen sijaan väkivaltaa, joka lopulta vähentää osallistumista keskusteluun. Esimerkiksi kolmannes kuntapäätäjistä on kokenut vihapuhetta, ja kokee siksi oman luottamustoimensa harjoittamisen hankalana. Iso osa mahdollisesta ehdokkaista myös jättäytyy pois vaaleista tai ei asetaudu ehdolle vihapuheen takia.

Vihapuhe on Gebhardin mukaan myös hyvin sukupuolittunutta. Sukupuoli on keskeinen tekijä sille, kenelle vihapuhe suunnataan. Miehillä suunnattu puhe on lisäksi erilaista kuin naisille suunnattu palaute, jossa keskitytään solvaamaan ulkonäköä ja henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Mitä voimme tehdä tässä? Miten muutamme yhteiskuntaa? Kuinka valmennamme uusia aktivisteja?

Gebhard toteaa, että vihapuheesta pääsemme eroon vain käyttäytymällä paremmin. Hyväkäytöksistä aktivismia tarvitaan sosiaalisessa mediassa, nyt ja jatkossa.